

Hiába, nincsenek már gyermekek, prózai korunkban a beszédnél is előbb tanulunk meg — számolni. A baba iskolába jár. Egy nap haza jön s atyjához fut.

— Kedves papa, tudok ám már olvasni!

Egy fényes öfrankos szolgál jutalmul és buzdításul a reményteljes kis honpolgárnak, ki aztán anyjához megy és sugja:

— Tudok ám már írni is, de ezt máskor mondom meg, majd kapok még egy öfrankost!

* * *

Egy francia kis városban, hol még szokás a temetésekhez siró nőket hívni, meghívást kap egy ily sirással foglalkozó nő egy temetéshez.

— Bocsánatot kérek, felel ez, ma nem sirhatok, férjem meghalt.

* * *

Páris aristokrata városnegyedének, a Faubourg Saint-Germainnek bőséges foglalkozást ad egy legújabb kis pikáns történet. Alig tíz havi házasság után Z. grófné hirtelen egész csendben eltűnt férje palotájából, s miután történetesen a fiatal vicomte B. is ugyanazon napon ismeretlen czélből utazott el, a gonosz világ rögtön tudni akarta az összefüggést e kétrendbeli eltűnés között.

Eddig rendben vagy hát legalább rég megszokott uton volna a dolog. Z. grófné azonban, úgy látszik, nagyobbra tör, hogysen régi dolgokat utánozzon; egészen új szint és célzattalál föl az ilyen eltűnések számára, egy új virágot a házasság gyönyöreinek koszorujába. Elutazása után ugyanis a férj következő levelet kapott.

„Imádoztam férjem! Megfultam volna a házassélet légkörében. Még nyolcz nap — s halva vagyok. Légváltoztatást keresek, ez megerősít s aztán ujult szerelemmel térek vissza hozzád. Csak érted teszem, hogy halálommal ne busítsalak, s légy meggyőződve, hogy sirig maradok szerető nőd, Adolphine.“

Mily arcot vágott Z. gróf az önfeláldozó szerelem e bizonyosságának olvasásánál, nem jegyezte föl a krónika.

* * *

Egy apáca viselt dolgai sokfélék lehetnek, de tarkábbak még sem, mint a Rue Lemercier-ben közelebb elfogott R. Charlotte-é. Charlotte egy karmelita apáca zárdában áhitatoskodott néhány évig, míg végre meggyőződött, hogy a tulvilági élet eléréseig mulatságosabban is eltölthetők a napok e földi siralomvölgyben, mint azt a zárdai szabályok megengedik. Szerzett magának férfiruhákat, lenyirta haját s egy szép reggel csak hült helyét találták a czellában. Charlotte, mindig megtartva férfiöltönyét, először mint borkereskedő próbált szerencsét a Clichy-Avenueben, aztán tudós kutyákkal járt vásárookra, majd éttermet nyitott Páris egy látogatott utcájában, az étterem mellett azonban játékbarklangot s még kevésbé apáczárdai intézetet is rendezett be. A rendőrség ennek nyomába jött, de midőn a jámbor hölgy elfogatása végett megjelent, ez már szerencsésen megszökött. Azóta számtalan újabb csinyt követett el s mindig kisiklott a rendőrség kezéből, míg végre most rákadtak rejtekére. Dühösen védte magát, de végre legyőzöttet s megkötözve vándorolt a börtönbe.

A pesti fővámház.

(Képpel a 648-dik és 649-dik lapon.)

Addig hittük, addig mondogattuk évek előtt és óta, hogy Pestre nagy jövő vár, hogy a szabálytalan, kevés diszépülettel s még kevesebb diszes utcászorral bíró város majd pompás középületekkel, fényes boulevardokkal fog bírni, míg végre a kedvező sors kegyelméből lassankint valósulni is látjuk a sokszor ábrándosoknak hitt terveket. A boulevardok, — körut és sugárut — számára már folynak a kisajátítások, melyek folytán régi, büzhődött, szűk utcák, helyén pompás palotasor fog emelkedni, a nevezetesebb középületek közül pedig már épülőben van s jövő évben készen lesz a nagyszerű postapalota a város közepén s a még nagyobb szerű fővámház az aldunasoron.

Régibb számaink egyikében adtuk a postaépület rajzát, mai számunkban láthatják olvasóink a fővám-

ház azon tervezetét, mely szerint az építés most javában foly.

Egy új nagy vámház szükségét régóta érzi fővárosunk kereskedelme, mely az utóbbi években oly óriási mérvben növekedett, hogy a régi viszonyokhoz alkalmazott különféle intézetek s köztök a pesti vámhivatal is, semmikép sem felelnek meg a mai igényeknek. Néhány év előtt a pesti vámhivatalhoz érkezett külföldi áruk összege évenként alig 600,000 mázsára rugott, most már milliókra rug, s könnyen képzelhető, mily nehézségekkel kell e roppant forgalomnak küzdeni a régi szűk szabású vámhivatalban. Az alkotmányos ministerium megalakulása után azonnal elhatározott egy a mai szükségekhez mért nagyszerű vámpalota építése, az országgyűlés megszavazta a költséget s az építés azonnal megindult volna, ha föl nem merül a teljes átalakulásban levő fővárosunkban most oly fontos helykérdés: hová építtessék az új vámpalota?

Lónyay M. akkori pénzügyminister a felső Dunaparton kívánta építeni s az alap ásását meg is kezdette; Pestváros közönsége ellenben — s igen helyesen, az alsó Dunaparra kívánta elhelyezni, s hónapokig folyt vita után a pénzügyminister végre engedett s az építés ez év elején megindult. A épület főhomlokzata a Dunára néz, egyik része pedig a mézszáros-utcára, s a mai viszonyokat tekintve, e hely kétségkívül távol esik úgy a most létező vasuti indóházaktól, mint a főbb kereskedő tájaktól. Néhány év múlva azonban egészen másként fognak alakulni a körülmények. Már a képviselőház előtt fekszik a törvényjavaslat a vasuti hid és az összekötő vasut, valamint egy külön teherfölvételi pályaudvar mielőbbi létesítése iránt. Mindezekkel a fővámház szárnyvasut által lesz összekötve, úgy, hogy az érkező áruk egyenesen a vámhivatalhoz fognak jutni, s a most oly terhes ide-oda hurcolás megszűnik, s a város fejlődése néhány év múlva bizonyára oda fogja juttatni a dolgot, hogy a vámház tulajdonképpen a város közepén lesz.

A tiszta renaissance modorban Ybl Miklós hazai építészünk által tervezett és épített palota mintegy két millió frtba fog kerülni. Több mint 2000 négyszög ölnyi területet foglal el az óriási épület, mely kizárólag vámcélokra fog szolgálni; roppant raktárak vannak emeleten, földszint és föld alatt s csak egy kis része, a mézszáros-utca felé eső homlokzat tartatik fenn a pénzügy-igazgatóság számára; ezen kívül csak az épület fölügyelésével megbízottak számára készül négy lakás, a többi helyiség csupa raktár és vámhivatal. A Dunaparttól a raktárakba földalatti utak vezetnek, melyek magas vizállás esetében elzárhatók lesznek.

A vámpalota nem csak a kereskedelem igényeit fogja teljesen kielégíteni, hanem, mint rajzunk bizonyítja, a fővárost egy monumentalis diszépülettel is gazdagítandja.

Tatár mecset Suchában.

(Képpel a 645. lapon.)

Évről évre tovább terjeszkedik Ázsiában az orosz hódító politika. A Kaukzust, a szilaj, de nemes és vitéz törzsek e regényes bérezhazáját vas marokkal megfékezte s most dél felé mindig többet szed el Perzsiából s az eddig félig nomád életet élt törzsek területéből.

Számát sem lehet mondani, hányféle nemzetet, hány nyelvet foglal magában az ázsiai orosz birodalom. Azon számos törzsek közt, melyek az orosz hatalomnak meghódolni kényszerültek, legérdekesebbek a Kaukasz lakói s ezek közt ismét a tatárok, kik különösen a suchai kormányzóságban még elég nagy számmal élnek. Ellenmondás nélkül türik a hatalmas császár uralmát, miután keservesen meggyőződtek az ellenállás sikertelenségéről; az orosz kormányzók viszont ügyesen viszik tisztókat; kérlelhetlen szigorral vezetik a közigazgatást, de nem nyulnak a benszülöttek vallási dolgaihoz s ez által biztosítják a nyugalmat. Keleti fatalizmussal gyűlnek össze a tatárok régi mecsetjeikben s áhitatos elmélkedéseik közt remélik, hogy Allah még visszahozza nekik elvesztett szabadságukat, ami azonban az orosz katonai kormányzókknak kevés aggodalmat okoz. Hagyják imádkozni s otthon csibuk mellett keseregni a hajdan büszke, szilaj nemzetet, maguk pedig azalatt erélyesen haladnak mindig tovább, tovább Ázsiába s minden lépés, melyet az orosz hatalom előre tesz, a leigázott törzsek szabadulásának egy-egy reménységárát oltja ki.

„JU HEMCSU SZUBHI.“

— Hafiztól. *) —

e vagy a regg, én a gyertya
A hajnalnak csendiben;
Mosolyogj fel s én lelkeket
Föláldozom szivesen.

Oly sok nyomot hagytak fűrtid
Szegény feldult keblemen,
Hogy sirom, ha eltemetnek,
Egy ibolyakert leszen.

Reményednek lépcsőjére,
Fordítottam szememet,
Egy pillantást esedezve;
Szemed rám sem vetetted.

Mily halát vársz keserű bú,
Áldjon érte a nagy ég,
Hogy bár mások elpártoltak,
De nélküléd nem valék.

Szemcsillagom rabja vagyok,
Mert bár szive fekete,
Ezer könyvet sirt, a miko:
Szívem búban epede.

Bálványomnak pillantása
Oly igéző és szelid,
Kaczérságát nem látja más,
Ismerem csábátkeit.

Ha kedvesem H a f i z porán,
Mint a szellő elhalad,
Örömben szemfedőmet,
Szóttépelem a föld alatt.

Persa eredetiből

ERŐDI BÉLA.

*) Mohammed Semszeddin Hafiz nemcsak Persiának, hanem Keletnek első lyrikusa, született Sirazban, meghalt 1389-ben. E költemény mutatvány egy sajtó alatt levő kötetből, mely e hóban megjelenik Tettey Nándor és társa kiadásában.

FÜLETLEN JACQUOT.

— Orosz beszély. —

Irta

Dumas Sándor.

(Folytatás.)

— Engedelmeskedem excellentiád parancsának. Meghajtám magamat s kimenvén, kiadtam a parancsot, hogy a 680 kutya a méltóságos ur kívánatára vízbe fulasztassék, vagy felakasztassék.

Egy félórával azután, hogy a kivégzés megkezdődött, egy 60 év körüli öreg érkezett a herceghez. Arca redős volt, hosszú fehér fűrtői vállaira hullottak s szájában már egyetlen fog sem volt, de ragyogó szemei tanusították, hogy ez öreg testben még ifjui tűz lakik.

Öltözéke arany paszomántos barna bársony felöltőből, bőrnadrágból és magas francziás csizmákból állott.

Felöltőjét cserkeszöv szoritá össze, oldalán vadász-kés függött.

A herceg, bár a mint láttuk, kemény szivű volt a kutyák iránt, emberszerető volt, s kiméletesen bánt felebarátaival.

Nyájasan fogadta az öreget, s kérdé tőle, mit akar.

— Röviden, önt üdvözölni méltóságos uram. Én egy előregedett szolgája vagyok excellentiádnak, nevez: fületlen Jacquot, s ön nagyatyjának Alexis hercegnek első lovásza voltam haláláig.

A fületlen Jacquot, úgy látszik, nem volt egészen ismeretlen a herceg előtt, mert élénken emelte szemét azon hely felé, honnan a fülek hiányzottak, melyeknek távolléte ragasztá szegény Jacquotra a „fületlen“ gunyvetet.

— Légy üdvöz barátom, — mondá a herceg, ülj le, úgy hiszem fáradt vagy.

gamra a te kegyetlen haragodat, hogy engem még most is itt tartasz az élők sorában; hisz ideje volna már, hogy öreg csontjaim örök nyugalomra térjenek, hogy ne lássák tovább a mostani világot! Most minden oly kisszerű, hogy szegény borítja el homlokát annak, a ki látta a régi idöket. Nézd például uramat, Borysovich Danilót. Ezer lélek ura. S hány szolgál a kastélyban? Harmincz vagy negyven. Mi ez egy ily házhoz, mint a miénk? Az ebfalka közbenjárásom folytán megmaradt, de hol vannak a zenészek, a vadászok, a törpék, a bolondok, a négerek, a futárok, némák, kalmukok? Hova lettek? Most, Andreovich ur lehetne. Nézze meg, van-e annak csak látszata is?

restel vendéglőt nyitni, kereskedést folytatni; elvesz valami özvegy kereskedőnét s folytatja az üzletet, vezeti a könyveket. Mért nem vágják le már szakállukat is, mért nem viselnek csizmába tűzött nadrágot?!

Ah, ha atyáik, elődeik, kik isten országában vannak, fölkelhetnének sirjaikból, tudom, rögtön az istállóba szaladnának, hogy elő kapjanak ott egy korbácsot, s régi jó szokás szerint megsimogassák kancsukával és vesszővel az ő kedves unokáikat, úgy hogy bizonyosan okosabban kezdenének élni.

Vegyük fel például urunkat, Borysovich Daniló herceget. Körülbelül 1000 lélek ura, következőképen ur lehetne. Nézze meg, van-e annak csak látszata is?

ezekre fordított költségből egy elemi iskola alaptökeje kikerül. De megbocsátok neki, mert szándékát nem hajtotta végre.

Idejét is másképen tölti, mint a régi urak. Elmegy a musikokhoz táncolni leányaikkal, meséltet magának az öregekkel öreg történeteket, „Iván a rettenetes” idejéből, ódon énekeket a kozákok és strelieczekről, bolond árákat ad egy-egy régi füstös képért. Méltó időtöltés ez egy herceghez? Egy nap egy bárzár oldalához támaszkodó vak koldust pillantott meg, ki orrhagyon szent-Vladimirról egy dicsőenket zengedezett.

Oh! szent-apostolok! a herceg meghallván az

itt volt, — három napig szállással látta el a piszkos énekest; 3 éjjel a vén kutya tollas ágyban aludt, végre midőn minden éneket, mit tudott, elénekelte, a herceg 20 rubelt adott neki, és visszavezettette azon helyre, hol találta, egész örömmel mondván: Ezen énekek aranyat érnek, és hasonló kincsért od'adnám legutolsó garasomat is.

No! tehet ilyet egy okos ember?

S nem hasonló esztelenség volt-e, midőn — a mint ő mondja, ásatásokat eszközöl, és feldulatja a régi sírokat; isten legyen neki kegyelmes azért, hogy háborogtassa a holtak nyugalma. On is láthatta már őt két musik közt áskálni a földet kapával kezében. S ha

volt, a pinze telve rubeles-hordókkal, a milliányi aprópénz mint gabona hevert a magtárban, külön nagy halmazokban. A zenekar 60 tagból állott, kiknek mindenike csak egy darabot játszott ugyan, de azt kitünően játszotta. 500 nyerges, 200 kocsiló, 1000 kutya, 18 bolond, 12 néger, ugyanannyi néma: az asztal körül mindig legkevesebb 40 szolgál. S mindezeknek ura mily hatalmas ur volt. Istenem! Bejárhatja őn, lámpást gyújtva még délben is, az egész világot, de hasonló urat sehol sem fog találni. Nincs egy évnek két nyara.

Ha én Alexis hercegről beszélek, azt eliheti bárki is, mert én nem voltam mindig kegyeiben. Előbb peczér voltam nála, később lovász. Épen

— Suketin, szóltam hozzá nem bocsátasz el? Nem? Még egyszer kérdém, nem bocsátod el a fületem Suketin? Nem? No várj!

Kivettem zsebemből késemet és Suketin ur hónalja alatt bedöföm a szívébe.

Rögtön szörnyet halt: hanem a jobb fülem, — az ott maradt fogai között. Ezt látván a herceg, részint — és különösen, mert engedélye nélkül mertem legvágni a medvét, levágta a balfülemet.

Ezen idő után ragadt reám a „fületlen” gunynév. A herceg első haragja elmúltával meg bocsátott és ismét kegyébe vett.

A pesti fővásár.

csak urunknál, hanem az egész orosz nemességnél sem, mely oly siralmasan takarékos lett! Merek fogadni, hogy a mai nemzedék közt nem talál olyat, ki képes lenne egy 6 lovas fogatot hajtani. Most két lovas hintóban járnak az urak is, mint a kereskedők, vagy más apró emberek.

De hát minek is ló a mai világba? Hiszen már odáig jutottunk, hogy befognak egy szál lovat egy alig látható kocsilóba, az inas beül az ur mellé, kereszbe teszi kezeit, és az inasnak kocsisává lett ur közé vág az egy lónak és paradézik. Nincs többé méltóság e földön. Isten tudja, mi fog ebből kifejlődni.

Nézze meg főurainkat, van köztük olyan, ki nem

Tanulmányait Moszkvában valami egyetemen — a mint ők nevezik — végezte, s mint beszélnek, ott a csizma-diák és szabók fiaival ugyanazon padban ült. Ön, Iván Andreovich, okos ember, mondja meg az isten szerelmére! lehetséges-e az, hogy a herceg vargák, szabók pajtása legyen?

Aztán mind ennek mi lett a vége? Az, hogy a vargák, szabók fiaival nem lettek nemesek, hanem a herceg sajátította el az ő gondolkodásukat, úgy hogy ide megérkezve a helyett, hogy, mint régi idöben tették volna, egy két országra szóló vadászatot csapna és nagy-szerű lakomára hívna a vidék urait, mit tesz? Azt parancsolja, hogy akaszszák fel a kutyákat, mert az

öreg, magánkívül volt örömeiben. Megfogta, beültette kocsjába, elvitte a kastélyba, és bevezetvén dolgozó szobájába, leültette a vén gazembert selyem zsöllyeszékre, megtraktálta borral, jóféle pálinkával, mindent, mi asztalán jó volt elibe hordatott, és aztán nem hogy parancsolt volna neki, s ellenkezése esetén megkancsu-káztatta volna, hanem kérte, hogy kezdje el újból a régi éneket szent-Vladimirról. Mire a vén gaz, meggyőződve, hogy a herceg nem úz gúnyt belőle, elkezdte éneket, és végig rikácsolta, a herceg pedig, mintha az valami becses dolog lett volna, lekörmölte az egésztestet.

Három napig, mint őn is tudja, mert már akkor

aztán véletlenül egy régi kicsorított cserépből — mely a kutyák használatára rendelt taláknál is alább való, — vagy főző edényt talál, milyen örömmel takargatja be papirosba! Mintha legalább is Soubicha királynő nyakláncát vagy karpereczét találta volna meg.

Nem, nem! Szent Sergiusra mondom, kis atyám, más módon élnek most mint a régi világban. Akkor a nagy urak nagy urakkal és nem holmi piszkos énekekkel társalognak, s nem hogy székeikbe ültették, ágyaikba fektették volna őket, hanem szemök elé sem bocsátották. Ah! mily élet volt akkor! Alexis herceg vára igazi paradicsom volt. Mily bőség! mily gazdagság! Egyedül az asztali készlet 140 púd nehézségű

ezen állomást foglaltam el akkor, midőn a hercegnek — legbizalmasabb barátaival ebédelvén — a csemegénél kedve kerekedett, hogy én viaskodjam egy medvével, mely udvarában növeltetett.

Ha a herceg kegyes volt nekünk valamit parancsolni, bármi lett legyen is az, ellene szólni nem lehetett. A csata megtörtént fegyver nélkül test test ellen. A medve hátulsó lábaira ágaskodott.

Eddig jól ment a dolog, és én reméltem, hogy lábaimmal gáncsot vetek és így döntöm el a csata kocskját; de az átkozott érezte, hogy rögtön legyőzöttik, megragadott füleimnél fogva s azt marcangolni kezdte fogaival.

A medvét kitörték és az előszobában egy fához állították, oly helyzetben, mintha felmászni akarna. Én pedig nem sokára azután lovas vadászszá lettem.

Szerencsétlenségemre az első vadászatot, melyet intéztem, a róka mindig kiszökött, s a kutyákat nem tudtam az igazi nyomra vezetni.

A herceg dühös lett, atyai dorgálásul hátamra ülő helyéből 50-et méltóztatott vágni a korbácsal, ezenkívül, midőn a várba visszatértünk, az istállóban kiszolgáltattott nekem 100 páleztát, és úgy vélekedvén, hogy én csak disznó-pásztornak való vagyok, elkergeltett háztól egy majorságha.

(Folyt. köv.)